

כניסת שבת:

ירושלים: 18:30
ת"א: 18:45
חיפה: 18:37
באר-שבע: 18:47

יציאת שבת:

ירושלים: 19:43
ת"א: 19:46
חיפה: 19:46
באר-שבע: 19:45

יריית פתיחה / אבישי פרי

1. בכי בן 1946!

החורבן. כל הצרות שעדים עלינו, אינם אלא גרורות היגון התהומי של זה. וכשהוא שמע את בכיה הלילי של האשה - מיד עלה במוחו הבכי העם-ישראלי בכל ימי התלאה שלו, והבין, כי הבכי הזה, איננו אלא חלק מהשרשרת!

"בתשעה באב", מגוללת המשנה בתענית (ד), (ו), "נגזר על אבותינו שלא יכנסו לארץ וחרב הבית בראשונה ובשנייה ונלכדה ביתר ונחרשה העיר". ובתלמוד בתענית (כט, א) למדנו: "ויבכו העם בלילה

"בכי זה, הוליד בכי היסטורי מתמשך. מחנה אושוויץ, או עזה דהשתא, המה רק סימפטום עלוב." בכי זה - מניין נובע? מדוע עדיין לא נמצא מרפא למכתו?

נראה, שהם הם הדברים. לא כעונש אלא עובדה יש כאן: בכי זה, הוליד בכי היסטורי מתמשך. כזה שאין לו אחרית, עד כי יבוא לציון גואל. חוזים אנו במרורים ולענה. אך אין הם אלא רסיסים. השלכות לחורבן ההוא - של בית המקדש, שהניב חורבנות רבים אחרים. מחנה אושוויץ, או עזה דהשתא, המה רק סימפטום עלוב. ממש.

בכה תבכה בלילה (איכה א, ב). ומעשה בשכנתו של רבן גמליאל שמת בנה והייתה בוכה בלילה. והיה רבן גמליאל שומע קולה ובכה כנגדה, עד שנשרו ריסי עיניו. למחר הכירו בו עבדיו והוציאו משכונתו (סנהדרין קד, א)

אוזניו של רבן גמליאל כרויות לשמע קול געיה בבכי מר של אשה בליל. הוא נרעש ומיד מחרה אחריה בבכי. מה פשרה של תגובה זו ומה טיבה? מה עולה במוחו של נשיא ישראל שעה שקול מר מתנגן באוזנו?

תבינו, קוראים יקרים: יללות רבות משמיע עם ישראל ברבות השנים. דברי-ימיו מהולים המה בדם ודמע. שק התלאה שלו עמוס לעייפה.

בכי זה - מניין נובע? מדוע עדיין לא נמצא מרפא למכתו?

סוד כמס זה גילה לנו רבן גמליאל מבעד לבכייה הלילי של אותה אשה אומללה. כאן הוא גילה כי כל הדמעות ששופך עם ישראל כמי הים במשך ימי גלותו - אינם אלא בכי היסטורי ארוך ומתמשך, הנובע מהבכי על

השבוע בגליון:

4

'יום השואה של בגין':
המונולוג הנרגש של ראש הממשלה השישי

'הכותל - לא 'לונה פארק':
רב הכותל המערבי בראיון נוקב

3
5
שירת הלוי:
אדריכל 'החורבה', ישי לוי מתגעגע למקדש

השועלים והחורבן:
לדמותו של חורבן המקדש

וגם: בין חמאסטון העזתית לחורבן המקדש

יוצא-לאור ע"י מכון "בלבבי - יהדות מלב אל לב"

גליון "פרשת השבוע" - לאנשים שחושבים קצת יותר

עורך ראשי: אברהם ישראל פרידמן ומשפחתו. יועץ תוכן: יצחק העברי. הגהה: שמוליק כהן. לקבלת הגליון - מייל המערכת: abyisrael@gmail.com פלא: 0504116867.

יריית פתיחה / אבישי פרי (המשך)

בית המקדש, נשמע בלקסיקון בן ימינו, כמושג עתיק-יומין. חורבנו גם-כן. בכלים מופשטים של אנשים של ישראל 2014 מתקשים אנו לקלוט מושגים רוחניים נעליים של מקדש וכהנים, לוויים וקרבנות. מטבע הדברים, גם כשעולה זיכרון בית המקדש, מתקשים להכילו. (ואולי על הריחוק הזה עצמו - צריכים אנו להתאבל...).

אבל כשנבין, שהוא המפץ שהותיר את רישומו לדורות, נצא מהבועה. שכן, כשנראה את הדם היהודי שאנו מתבוססים בו כעת - נזכר מיד בשורשו - החורבן. וזה ייהפך למוחשי מתמיד.

ואולי, ברשותכם, במבט מתבונן יותר אני רואה כאן גם פן נוסף:

כאשר מגיעה לאוזנו של רבן גמליאל אותו קול בכי עגמומי של האלמנה, שאף בן-חמדתה נקטף מארץ-חייה, מיד עלה במוחו אסוציאציות - מרוח ה' אשר זה עידן "ישיבה בדד - הייתה כאלמנה---". זו, האלמנה, אשר לאחר מות בן-התשחורת שלה, נותרה בודדה בעולמה, גלמודה, מזכירה באורח מדויק את הגדרת חורבן בית ה' ורוחו. אכן, "בלילה", ליל הגלות רווי התוהה והמועקה, יושב בית מקדשנו כ"אלמנה" ו"בדד"...

2. געגוע של יונה..

כל המתאבל על ירושלים - זוכה ורואה בשמחתה (תענית ל, ב)

"זוכה ורואה"? תמהים הכל. בית המקדש עודנו שמם והשועלים עודם מהדסים בו... תימה!

נסביר: בכי זה על חורבן מקדשנו - ראשית לכל חורבנות, מחדד הרבי מסלונים בספרו 'נתיבות שלום', אינו של חדלון וייאוש. הוא כמיהה וגעגועים לימי זוהר רוחניים שנעלמו. מעתה, נוכל לשפוך אור על המימרה הנזכרת: הביאור של "זוכה ורואה בשמחתה". שכן, כבר כעת, בעצם הבעת געגועיו, זוכה המקונן לחוש את עוצמתו של מקדש ה'.

הביטוי מהחריפים ביותר, לכאורה, שמצינו בחז"ל על חורבן בית המקדש, הוא על השכינה ש"מנהמת כיונה: אוי להם לבנים שגלו מעל שולחן אביהם". (גמרא ברכות ג, א) כפי שכולם מבינים, נהמת היונה איננה הבעת צער ותוהה. בכלל לא. היא הבעת געגוע צורב, ערגה שאין דומה לה. כמו אותה אלמנה הנזכרת, שנזכרת בנער חמדתה שנסתלק, והיא מתמלאת געגוע. גם אנו מביעים געגוע צורב לימי הדר רוחניים שפרחו להם. ימי חדווה רוחנית שנעלמו. והאפרוריות השתלטה לה על העולם.

אלו ימים שבהם הניבים 'בעזרת השם', הפכו למושג נדיר המרים-גבה, הרוח הפכה לנחלת מתי-מעט, במקום שתהיה שאון העם היהודי והווי-חיו, ואף אלו, תפארתה של האומה, הפכו למושא ללעג ולשנייה. כמה עצוב.

לדמותו של חורבן המקדש
תיקנו לנו חז"ל תקנות שונות כדי לעלות את זיכרון המקדש בכל עת ועונה. כך קבעו, בין היתר, כי על האשה לדלדל מתכשיטיה וכן יש להפחית מן עינוגי הסעודה, זכר לחורבן. (ראה בארוכה בבא בתרא ס, ב).

ניטיב לשפוך אור על עומקו של עניין, לאור הגדרת חז"ל את העולם שלאחר החורבן: "נטיל טעם הפירות", ועוד. (סוטה מז, ב). כלומר: טעם הפירות העסיסי כבר לא כמות שהיה, וכי החורבן השפיע גם על גם העולם הגשמי שפשט את צורתו האיכותית ונפל בו פגם. מעידן חורבן מקדש, השלמות איננה בעולם וזה לא בא על תיקונו.

בכך, נראה היה לתת טעם בכמיהתנו למקדש המוצאת ביטוי בתפילת המוסף של המועדים: "והראנו בבניינו - ושמחנו בתיקונו". שכן, מקם היה לתמוה על פשרה של כפילות זו; ומהו בעצם משמעותו של "תיקונו" אם כבר ייבנה ברוב פאר והדר!

אלא, ש"תיקונו", לא מוסב על המקדש, אלא על העולם של ימי המקדש. הוי-אומר: עולם יבוא על תיקונו ויהיה מושלם כבראשונה - ללא כל פגם ורוב.

אולי יראה, שבאורח סימבולי-מה, באו תקנות חז"ל להפחית מעינוגי הסעודה או מהתכשיטים. זאת ללמדנו, כי אכן אין שלמות בימינו אנו. העדרו של מקדש הותיר חותמו על כל פינה בחיינו.

לו נבין זאת, נלמד טיבו של חורבן.

"הכותל - זה לא 'לונה פארק'"

רגעים לפני שעם ישראל יתאבל על חורבן בית המקדש, מתפנה רב הכותל המערבי, הרב שמואל רבינוביץ' לשיחה נרחבת וגלוית-לב עם 'פרשני'ת השבוע' על התחושה להיות רב של שריד בית המקדש [אנחנו שליחים לשמור על קדושת המקום] על הפיכת הכותל ל'מקום תיירות' [הכותל זה לא 'לונה פארק']. על 'נשות הכותל' [עדיין לא הגענו להסדר] על ביקורם של שועי-ארץ בכותל [הכותל לא מתרומם בזכות אותם אישים] ועל 'הכותל הקטן' [כל גורם מטיל אחריות על משנהו] ובתווך הוא מספר על המפגש המרטיט עם משפחת החייל מקס שטיינברג הי"ד * לב ירושלים

"אין ספק שזו זכות להיות רב הכותל - אבל זה הרבה יותר מחייב", מודה רב הכותל המערבי, הרב שמואל רבינוביץ', בשיחה גלוית-לב עם 'פרשני'ת השבוע, 'ערב תשעה באב תשע"ד. "מדובר במקום שבו יהודים מתרפקים על אבני הכותל המערבי, מתוך אמונה ששכינה לא זזה מן הכותל המערבי וכי כאן זה שיערי התפילה. דמעות רבות של יהודים נשפכות כאן כמים. אין ספק, שאנחנו באמת שלוחים כדי לשמור על קדושת המקום הזה, כדי שאכן יהווה מקום להשראת שכינה". צריך להודות: יש בו ברב רבינוביץ' קסם מיוחד. מחד, הוא ייצוגי וממלכתי, אך מאידך הווייתו נטועה עמוק בציבור החרדי. הכותל הוא ביתו השני, אך אינו מוותר על קוצו של יו"ד במאבק על קדושתו ונטירת אופיו וצביונו הראוי. את הכל הוא עושה בשקט אופייני ומאחורי הקלעים. רק לדוגמא, בשנים האחרונות הורה על סילוק מפגעים רוחניים מן הכותל לביל יום האבל על בית המקדש, תשעה באב. על המציאות הזו - שנראית בעינינו כקונפליקט עז ובלתי-פתיר, מנצחת נפשו של רב הכותל, מסביר הפנים ואדיב הלב.

ריבואות יהודים - דתיים ושאינם - שאלנו את רב הכותל המערבי, פוקדים את הכותל המערבי. מן האחרונים, יש שיפקדו את הכותל כ'אתר תיירות' ישראלי דומיננטי. איך נותנים את הנשמה בכותל המערבי, לבל יהפוך לעוד 'מקום תיירות' פופולארי?

הכותל אינו מזמין איש. הרב רבינוביץ'.

"המייחד את הכותל המערבי", משיב רב הכותל ברגש, "שהוא אינו מזמין איש. לא יוצא בתשדירי פרסומת. וגם לא בתשדירי קריאה. והנה, למרות כל זאת, מגיעים אליו אנשים יותר מכל מקום אחר בארץ. וזאת למה?", תמה רב הכותל ומיד משיב: "כי הכותל מדבר לליבותיהם של אנשים. כפי שהגדיר זאת הרב קוק זצ"ל את אבני הכותל: 'אבנים עם לב אדם'. אתה יכול לפגוש ביהודים שההקשר היחיד שלהם עם היהדות, זאת העובדה שהם יודעים שהם יהודים. היהדות, לצערנו הגדול, זרה להם. ייתכן אולי שמעודם לא ביקרו בבית הכנסת. אך בהגיעם לכותל המערבי, לפתע אתה רואה את הדמעות בעיניהם. גם הם לא יודעים להסביר למה. אך זה כוחם האבנים הללו - הם חודרות לליבם של האנשים. 'אספר לך', נעור הרב רבינוביץ'. 'אמש הגיעו לבקר בכותל המערבי הוריו של החייל הבודד מקס (משה) שטיינברג הי"ד שנהרג בקרבות בעזה, ו-30,000 בני אדם פיו מזמנם כדי לחלוק לו כבוד אחרון. הוריו, לא ביקרו מעודם בארץ, ומטבע הדברים גם לא בכותל המערבי. זהו ביקור הבכורה שלהם כאן. הם עמדו מול אבני הכותל ופרץ של דמעות שטף את עיניהם. תפילת ה'קדיש' שלהם קרעה את הלבבות. כל היהודים מכל החוגים באו לנחמם. אתה אומר לעצמך באותם רגעים: תראו את העם הזה. תראה את המקום שמחבר את כולם. כאן אתה לא רואה חייך והבדל בין דתי לשאינו, בין נער לזקן, בין עדה זו לחברתה. כאן כולם אגודים ומלוכדים כאיש אחד. זה מעלה המיוחדת לשריד בית המקדש".

אולי באמת היה מקום ליצוק יותר תוכן יהודי-ערכי בכותל המערבי, כדי להסביר לריבואות הבאים בשעריו מה משמעות העמוקה של הכותל; שהוא לא רק מקום שנכבש בתשכ"ז ועורכים ברחבתו השבעות לחיילים.

"אכן. כל מי שמסייר ב'מנהרות הכותל המערבי' באמת מעצים את תחושותיו וההבנה שלו בכותל המערבי. כך גם מי שמבקר במרכז 'שרשרת הדורות'. צריך להבין, שמחד איננו יכולים להתערב ולהכתיב לאדם איך ייראה ביקורו בשריד בית המקדש, ומאידך אנחנו רוצים שלביקורו תהיה משמעות עמוקה, כזה שתלווה את האדם כל חייו. בפרט לאור העובדה שיש כאלו שהביקור בכותל הוא הראשון והאחרון בחייהם. אנחנו כל העת עומלים וחושבים איך באמת להעניק מטען רוחני לפוקדים את הכותל המערבי. ולשם כך אנחנו מנתבים בין שני העניינים: שהביקור יהיה בעל משמעות רוחנית עצומה, ומאידך שלא יהיה כפייתי - דבר שרק ירחיק את המבקר. צריך תמיד ללכת בין הטיפות. כל דבר כזה הוא מורכב מאוד ועדין מאוד. ככלל, כל נושא הנחלת המורשת לעם ישראל - הוא נושא עדין. אנחנו תמיד עושים חושבים איך מתאימים את העשייה לתקופה שלה".

יש רעיונות ספציפיים על הפרק?

"יש רעיונות שנבדקים כל העת. יש לכך הרבה שותפים. צריך לזכור, שהכותל הוא לא 'לונה פארק' ומקום תיירות שנוכל להשתמש בו בכל האמצעים הטכנולוגיים כדי להעניק לעם את משמעותו. תמיד צריך לתור אחרי דרך האמצע", מדגיש שוב הרב רבינוביץ'. באשר לתוכנית להקמת מקום תיירות בשיפולי רחבת הכותל, חורף הרב: "אני מתנגד לכך. עם-זאת לא ידוע על תכנית כזאת. אולי מדובר על חניון גבעתי שממוקם מחוץ לחומה".

שועי-ארץ מגיעים לכותל המערבי, ממלמלים דבר-מה ואולי גם תוחבים פתק בין אבניו. יש ברשות הרב אפיזודה על רגע מיוחד או מרגש שהיה במסגרת אותם ביקורים.

"אני לא חושב שהכותל צריך את ההכשר של שועי-ארץ. אינני אוהב להפוך את הכותל המערבי למקום שהוא מתרומם ונהפך למשהו משמעותי בזכות ביקורם של אותם אישים בכותל. זה אמנם חלק מתפקידי, כאשר ישנם כאלו שמבקשים להביע את הערכתם למורשת ישראל באמצעות המקום הקדוש - הכותל המערבי. מכאן ועד להפוך זאת לאיזה סיפור מרגש, זה רחוק".

סאגת 'נשות הכותל'. מאחורינו. כנון?

"לצערנו הגדול זו לא מאחורינו. אין עדיין הסדר. יש הצעות בנושא. המלחמה בעזה גרמה לכך שעדיין לא הוסדר ההסדר המתקדם. אני פועל ומתייעץ עם גדולי ישראל כדי להביא להסדר שיימנע את חילול הקודש, ובכדי שרגשות המתפללים לא ייפגעו".

יש פתרון שעלה ע"י יו"ר הסוכנות היהודית שהללו יערכו את טקסיהם ב'קשת דוידסון'. הלא-כן?

"זה פתרון שלא סגור כרגע".

מה הרב היה מציע בנדון הטעון?

"הייתי רוצה שלא ייקרו כאלו מאורעות בכלל. נכפה עליי הסדר. אני לא יוזם אותו. אני מבקש ומנסה רק להקטין נזקים". הרב רבינוביץ' מסרב להתייחס להצעה קונקרטיית כזו או אחרת. "זה לא נושא לתקשורת", הוא מסביר.

נעבור לנושא נוסף - אך לא פחות טעון: נושא 'הכותל הקטן'. מתקיימים דיונים ב'ועדת הפנים' סביב נושא האחריות עליו והתשובות מתפתלות. "אין ספק שמדובר במקום קדוש. שכינה לא זזה מהכותל המערבי, הן זה המוכר לנו והן זה שלא. הכותל המערבי הוא מהקצה הדרומי עד הצפוני. מדובר במקום רגיש. כל גורם רלוונטי מטיל את האחריות על משנהו. אני מקווה שיימצא לכך פתרון".

נשמח לשמוע מכבוד הרב מילה אחת לסיום, ערב תשעה באב.

"אנחנו נמצאים בתקופה קשה מאוד. עת צרה היא ליעקב. אנחנו רואים מחד ניסים אדירים, כאשר אנחנו מגלים את המזימות הנוראיות שהאויבים רחקו לנו. (אמרנו בהלל: 'הללו את ה' כלל גויים שבחוהו כל הגוים, כי גבר עלינו חסדו'. שואלים: מפני-מה אלו צריכים להודות ולא אנחנו? וכתבו בספרים, שדווקא הם שיודעים יותר מאתנו כמה מנסים הם לפגוע וכמה הקב"ה מצילנו מידם, יכולים לראות את היקף הנס ולהודות... אנחנו בתקופה קשה של חורבן, אך מאידך זו תקופה שמסמלת בניין: 'כל המתאבל על ירושלים זוכה ורואה בשמחתה'. בגמרא נאמר: 'ציון אין דורש לה, מכלל דבעי דרישה'. אם נדרוש ונבקש מהקב"ה את בית המקדש ושיבת השכינה לציון, ודאי שימים אלו ייהפכו לששון ולשמחה, וכשם שנולד מושיען של ישראל בתשעה באב, כך נזכה לראות בישועת ישראל בימים אלו, אמן".

"תשעה באב הוא סמל של מקור תלאותינו"

מסמכים שנחשפים לאחרונה חושפים את הסוד הכמוס: מי שביקש לקבוע את 'יום השואה' ביום צום תשעה באב, הוא דווקא... ראש הממשלה המנוח, מנחם בגין ז"ל * מסמך

אבישי פרי

"תשעה באב הוא סמל של מקור תלאותינו וצרותינו. מאז נחרב בית תפארתנו החלו הייסורים של עמנו לפני 1907 שנים, וכל ימי האבל שדיברתי עליהם, חוברו לאותו יום האבל, שהיה היה זכור בתפוצות הגולה בהתייחדות של המונים, של כל הלבבות. אני זוכר כילד וכנער את תשעה באב בקהילה היהודית שבה נולדתי וגדלתי. המונים המונים של בית ישראל זרמו לבתי הכנסת וישבו על הרצפה ואמרו 'איכה' ואמרו קינות. אחת הקינות היא על קדושי ורמייזה ומגנצה. היום בתשעה באב, זה לא המצב...". את הדברים הללו אומר בכנות במליאת הכנסת לא-אחר מאשר ראש הממשלה המנוח, מנחם בגין ז"ל,

ביום י"ח באב תשל"ז בנימוק להצעתו הנלהבת לציין את 'יום השואה' בתשעה באב, יום האבל על חורבן בית המקדש. בהמשך אומר בגין את הדברים הבאים, שנשמעים כקינה בפני עצמם: "התראיינתי לפני צאתי מארצות הברית וזה היה יום תשעה באב, ואמרתי באוזני מיליונים אמריקנים: זה יום מיוחד במינו ולכן אפתח בתשובה על השאלה הראשונה בהזכרת העובדה שלפני 1907 שנים הסתערו הלגיונות החמישי והשנים עשר על הר הבית, הציתוהו, החריבוהו, שיעבדו את עצמו ופתחו את פרשת תלאותינו וצרותינו במשך יותר מ-800 שנה. אמרו לי אחר כך יהודים: בפעם הראשונה אנחנו שומעים על היום הזה. עד כדי כך...".

מנחם בגין (שלישי משמאל) יושב וקורא טמגולת איכה בתשעה באב תשל"ז (23 ביולי 1977) בבית הכנסת 'בני ישראל' בניו יורק, צילם יעקב סער, לשכת העיתונות הממשלתית

בתמונה: בגין (שלישי משמאל) מקונו 'איכה' בבית הכנסת בניו-יורק. התמונה מתוך הספר 'מנחם בגין - ראש הממשלה השישי', עמ' 308.

הציטטות הנזכרות, הינן אחדות מיני-רבות הנחשפות לראשונה בספר 'מנחם בגין - ראש הממשלה השישי' שבעריכתם של אריה נאור וארנון למפרום, הרואה אור לאחרונה. בספר, בין החומרים התיעודיים האחרים, כמובן, נחשפים לראשונה, מסמכים הרלוונטיים ליוזמתו זו של ראש הממשלה השישי של ישראל.

כפי המשתמע היטב בדברים האמורים, הנקודה היהודית החמימה שפיכתה בליבו של בגין היא שהביאה אותו להציע הצעה זו. מחבר הספר, ארנון למפרום, מפקפק קמעא בהנחה הזו. "קשה לי להעריך את מלוא מניעיו של בגין", הוא אומר ל'פרשני' (תשובה). "ייתכן ואתה צודק בהנחה שלך. חשוב לי לציין שהשואה תפסה מקום מרכזי ביותר בהגותו של בגין ואת זאת אנו מראים במקומות רבים מאוד בספר".

את ההצעה היהודית הזו, אותה הציע לאישור הכנסת באמצעות חה"כ גדעון האוזנר, הציע בגין יום לאחר תשעה באב תשל"ז, אז שהה בארה"ב, ובמסגרתו הלך לבית כנסת אורתודוקסי בניו-יורק, שם ישב על הארץ וקונו 'איכה' יחד עם המתפללים. כצפוי, ההצעה, הנושקת למקורות היהודיים, חוללה סערה רבתי בכנסת. גורמים פוליטיים - בעיקר מן הצד השמאלי של המתרס - גינו את היוזמה. כך לדוגמה חברת הכנסת דאז, חייק גרוסמן, שהפצירה בבגין לשוב בו מיוזמתו.

לאחר שקיבל מכתבי התנגדויות חריפים מניצולי שואה, החליט בגין, כי לא יוכל לעלות את ההצעה לאישור הכנסת וגנזה. בכ"ב חשוון תשל"ח שיגר מכתב ליו"ר הכנסת בו הוא מודיע כי למרות שהוא רואה את הצעתו כנכונה, "יקרים לי מאוד האנשים אשר סיכנו את נפשותיהם וסבלו והקריבו קרבנות בעד עמנו ואשר מהם קיבלתי את מכתבי ההתנגדות", יהי זכרו של 'יום השואה' של בגין, ברוך.

שכיבים למגילת איכה

בית המרחץ כסמל לגלות הרוח * השועלים כדמות לחורבן * לקט קצר מהגיגי עורך הגיליון למגילת איכה

איכה ישבה בדד (איכה א, א)

"בדד" - מאי משמע?

ראש ישיבת מונטרה, האיש וההגות, רבי יעקב יחיאל ווינברג זצ"ל ניתח באזמל הלשוני החד שלו את מהותו של חורבן המקדש וגלות הרוח: את הפסוק "ותזנח משלום נפשי", המופיע בקינת איכה, פירשו חז"ל על בית המרחץ. (ראה שבת כה ב). ופירושה של דברים כך-הוא: בימי מקדש, רוח אלוקים הנאצלת ריחפה על החיים היומיומיים האפרוריים. שרר שלום מופתי בין הגוף לנפש. אך מימי חורבן, תם עידן. לא עוד. הגוף והנפש נבתרו וכל אחד הלך לדרכו. מעתה ואילך, הרוח מפכה בבית המדרש. לא מאצילה מהודה על ארוחת הבוקר, או, אם תרצו, על בית המרחץ. וכשיסעד החכם ארוחתו כמו ששקעה-שמשו ונגהו עומעם. כעת, איננו בזוי-יפעתו.

על כך, נראה, מקונו ירמיהו בקינתו: הרוח השוקקת של המקדש, נותרה בגפה, בדד! כבר לא חוברת לחיים השוטפים! כמו שאלו נעלמו מארץ חייה! (אב תשע"ד)

השועלים כמראה לחורבן

על זה היה דווה ליבנו על אלה חשכו עינינו. על הר ציון ששמש, שועלים הילכו בו" (איכה ה, יז-יח)

שני היבטים משתרגים נשנו כאן: הלב הדווי ועצוב, והעיניים החשכות. הר ציון ששמש, והשועלים שמהלכים בו.

דומה כי הדברים משלימים זה את זה: הלב אפוף עיצבון לנוכח השממה והאין הגדול שבהר הציון - הר המקדש. האין הגדול זועק זעקה אילמת. בנוסף לכך, העיניים חשכות, לנוכח מחזה מזוויע: לא זו בלבד שההר שמש ומשרה אווירה מדכאת, גם מחולל באורח אקטיבי, כאשר שועלים מהלכים בו. כאן, העצב כבר מחלחל, צורב. גדול כפליים. (תשעה באב תשע"ב)

יחודדו הדברים לאור דברים שהשמיע לנו רבי שמואל דוד הכהן מונק זצ"ל, מרבני חיפה. בספרו 'שיח שדר' הוא מדגיש כי שני פנים לו לחורבן: א' העדר הקדושה וב' השתלטותה האקטיבית של הטומאה. בכך הוא נותן טעם בקינת ירמיהו על ירושלים ש"חטא חטאה בכפליים". הוי-אומר: לא זו בלבד שהקדושה נעלמה הימנה - גם טומאה זולה ועכורה השתלטה עליה.

זהו, כך נראה לדעתי, הרעיון הגלום בקינה הנזכרת: ליבנו דווה על מקדש ששמש, על שקדושה פרחת הימנו. אך לא די בכך. גם "שועלים הילכו בו", ורמסו את קדושתו ברגל גסה. אורחות זרים לפתוה בעז. (אב תשע"ד).

ישו לוי

שיר ציון

והרי כבר הראתנו, אבינו, את זה הרעיון
- שילוב בין העולם העליון לתחתון

כשנצטוו הכהנים להביא אש לצורך הקרבת הקרבן במקדש
-ואתה, אבינו, הורדת אש מן השמים, על אותו מקום ממש

וכן, כשהקריב נפשו נחשון בן עמינדב וקפץ למים
- רק אז פעלו מן השמים, נחצה ים סוף ונבקע לשניים.

האדם צריך לעשות את המוטל עליו ביגיע-כפיים
ואז השם יוסיף את השלמות העליונה מן השמיים.

על כולנה מוטל החיוב הגדול לצפות ולהתפלל
- עצם התפילה והציפייה מקרבת את הגואל.

אז תן למחזה הנפלא שבך להתחזק ולהתבהר
ול"מקדש מעט" שבתוכך להתגבר ולהתהדר.

את האבק של שרו של עשיו מעיניך הסר
- התפלל, צפה, בכה והיטהר.

הרעד את אמות הסיפים כי בכוחנו הדבר
- אלוקים לא ידחה לב נדכה ונשבר.

ואיך נדע עד כמה אנחנו באמת רוצים
- האם רק כשנצטק עד מתי, וכלו כל הקיצין?

"כגמול עלי אמו" התבונן בתינוק
- בוודאי שממך מיטיב הוא לצעוק

עובדה, את פיו הוא רק פוצה
-ומקבל מיד כל מה שרוצה

אתה מבין, אחי, היכן טמון החורבן והאסון?!

הכל, אבל הכל טמון ברצון!!!

אם רק בתוכנו באמת ובתמים משיח נרצה
הוא יופיע עוד בטרם פינו נפצה

*הכותב הינו אדריכל בית הכנסת 'החורבה'

כותב אני, ואיני יודע האם כל מה שכאן נכתב בעת פרסומו,
לא יהיה כבר תפילת שווא

הרי זה כל-כך קרוב, ומתערבבים בתוכנו יחד הציפייה,
התקווה, המציאות והחלום
את צמח דוד עבדך תצמיח כי לישועתך קוונו כל היום

"לישועתך קיוויתי השם, ביקש יעקב על הגאולה
מכאן "הכך בקיווי", הכל תלוי בציפייה ובתפילה

והרי אבא לא יעזוב ואת בריתו ח"ו לא ישכח
"ממקומך מלכנו תופיע כי מחכים אנחנו לך"

ועל גודל הציפייה, כל דרדק הקורא בתהילים (קב) מבין ויודע
"אתה תקום תרחם ציון - כי רצו עבדיך את אבניה".

בספר יחזקאל (מ, מג) בנבואה מפורטת,
צורת הבית ותכונות מעוררים בי רטט

זה בוודאי רגש של כל בני עמי, לא רק משהו אישי,
הרעד שמעורר בי תיאור בית המקדש השלישי

אולם אם אנסה לתרגם את הדבר לתכנית אדריכלית, לא
מעשי הדבר

הרמב"ם: "בנין העתיד להיבנות על אף שכתוב ביחזקאל,
אינו מפורש ומבואר" (בית הבחירה ד, א)

במקביל מפורטות מידותיו של הבית השני, במסכת מידות,
התוספות יום-טוב כותב בהקדמתו למסכת שזה המפתח
לכתב היחידות

"יזכנו הקל יתברך ויגלה עינינו להבין הסתום ביחזקאל..
שעל ידי הסיפור של בית שני אנו יכולים לדרוש ולהבין
בבניינא דיחזקאל

אז האם הבית השלישי ירד מן השמיים
או שיבנה על ידי המלך המשיח במלאכת כפיים?

אחד ההסברים שעלי יותר אהוב
- הוא שהבית השלישי יהיה שילוב:

תחילת בנינו תהיה על ידי האדם
- ולתוכו ירד מן השמים הדבר המושלם

ברוכים הבאים!

מכון "בלבבי - יהדות מלב אל לב", מקדם
בברכה את עשרות מנויי המייל החדשים
ואת אלו שיבואו בעקבותיהם בברכת
'ברוכים הבאים!'

נר ה' נשמת אדם!

הגיליון השבוע נתרם לעילוי נשמת סבנו
המנוח, ארי העשייה, מר אריה בן ברוך ז"ל,
יו"ר קהילת 'בית יוסף צבי' בת"א. נלב"ע ד' אב
תש"ע. ת.נ.צ.ב.ה.
הונצח ע"י בנה, רבי שפירא ומשפחתו הי"ו - רמת השרון